Miksi vaihtoehtoisille maitotuotteille on kysyntää?

5.3.2025

Kasvipohjaiset maitotuotteet, kuten kaura-, soija- ja mantelimaito, ovat nousseet suosituiksi vaihtoehdoiksi perinteiselle lehmänmaidolle. Yhä useampi kuluttaja valitsee nämä tuotteet terveydellisistä, ympäristöllisistä ja/tai eettisistä syistä. Esimerkiksi laktoosi-intoleranssi ja maitoproteiiniallergiat saavat monet etsimään ruokavalioonsa sopivia kasviperäisiä vaihtoehtoja. Monet kasvipohjaiset maidot sisältävät vähemmän tyydyttynyttä rasvaa kuin lehmänmaito, ja kaikkiin niistä on lisätty vitamiineja ja kivennäisaineita, mikä lisää tuotteen houkuttelevuutta. Lisäksi perinteisen maidontuotannon ympäristövaikutukset, kuten korkeat kasvihuonekaasupäästöt ja vedenkulutus, ovat herättäneet huolta, jonka vuoksi yhä useampi kuluttaja haluaa tehdä kestävämpiä valintoja valitsemalla kasvipohjaisen vaihtoehdon. Myös uusimmat suomalaiset ravitsemussuositukset tunnustavat kasvipohjaisten maitotuotteiden käytön osana monipuolista ruokavaliota, edellyttäen, että ne on täydennetty tarvittavilla ravintoaineilla, kuten kalsiumilla sekä D- ja B12-vitamiineilla (Valtion ravitsemusneuvotottelukunta, 2024).

Millaisia kasviperäisiä maitoja maailmalla on tarjolla?

Euromonitorin tutkimuksen mukaan reilu 30 prosenttia globaaleilla markkinoilla olevista kasvipohjaisista maidoista on soijapohjaisia, 23 prosentissa raaka-aineena on käytetty mantelia, 16 prosentissa kauraa, 13 prosentissa kookosta ja lopuissa, noin 18 prosentissa muita raaka-ainelähteitä, kuten hernettä tai eri raaka-aineiden sekoituksia. Mielenkiintoista on, että ajanjaksolla 2019–2023 kaurapohjaisten maitovalmisteiden kasvu oli kaikkien suurinta, sillä niiden markkinaosuus kasvoi 4 prosentista 16 prosenttiin. Euromonitorin

ennusteiden mukaan maailman markkinat tulevat kasvamaan noin 7 prosenttia vuosina 2024–2029 kasvipohjaisten maitotuotteiden osalta (Euromonitor International, i.a.).

Verrattuna eurooppalaiseen kulutustasoon, suomalaiset ovat löytäneet kasvipohjaiset maitotuotteet osaksi arkeaan. Kun länsieurooppalainen kuluttaja käyttää kasvipohjaisia maitotuotteita keskimäärin vajaan 10 euron arvosta vuodessa, Suomessa kulutus per asukas lähes 30 euroa (Euromonitor International, i.a.) .

Kuva 1. Kasvipohjaiset maitotuotteet, kuten kaura-, soija- ja mantelimaito, ovat nousseet suosituiksi vaihtoehdoiksi perinteiselle lehmänmaidolle. Ne tarjoavat terveydellisiä, ympäristöllisiä ja eettisiä etuja, jotka houkuttelevat yhä useampia kuluttajia maailmanlaajuisesti (kuva: Pixabay).

Ennusteiden mukaan kasvipohjaisten maitotuotteiden suosio jatkaa kasvuaan tulevina vuosina, sillä niiden kulutus lisääntyy monissa eri tuotetyypeissä. Tuotteiden valintaan vaikuttavat monet tekijät, kuten terveysvaikutukset, ympäristöystävällisyys ja eettiset kysymykset. Kuluttajat ovat yhä tietoisempia ruokavalintojensa vaikutuksista, ja tarjolla olevan valikoiman kasvaessa he voivat entistä paremmin valita itselleen ja arvoilleen sopivia tuotteita. Kasvipohjaisista maitotuotteista onkin tullut pysyvä osa nykyaikaista ruokakulttuuria, eikä niiden suosio ole vain trendi, vaan osa laajempaa ruokamurrosta.

On mielenkiintoista seurata, millaisia kasvipohjaisia tuotteita tulevaisuudessa kehitetään erityisesti muissa maitotuoteryhmissä, kuten juustoissa, jogurteissa, vanukkaissa ja jäätelöissä. Uudet bioteknologiset ratkaisut, kuten keinomaidon tuottaminen, voivat mullistaa maitotuotemarkkinat tulevaisuudessa.

Artikkeli on kirjoitettu osana Euroopan Unionin osarahoittamaa Future Frami Food Lab(EAKR 401089) -hanketta.

Terhi Junkkari
ETT, yliopettaja, erityisasiantuntija Future Frami Food Lab -hanke, ORCID 0000-0001-8816-7312

Lähteet

Valtion ravitsemusneuvottelukunta. (2024). *Kestävää terveyttä ruoasta – Kansalliset ravitsemussuositukset 2024*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/150005/Kesta%cc%88va%cc%88a%cc%88%20terveytta%cc%88%20ruoasta%20-%20kansalliset%20ravitsemussuositukset%202024.pdf?sequence=7&isAllowed=y

Euromonitor International. (i.a.). *Passport-tietokanta*. Euromonitor International.